

ONLINE FELÜLET ÉS OKOSTELEFONOS ALKALMAZÁS
A HOMOFÓB ÉS TRANSZFÓB
GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEK BEJELENTÉSÉRE

A projektet
az Európai Unió
társfinanszírozza

ÖSSZEFOGLALÓ //

A homofób és transzfób gyűlölet-bűncselekmények Magyarországon jelentős társadalmi problémát jelentenek, ugyanakkor a bűncselekményeknek csak töredéke esetén indul büntetőeljárás, mivel az áldozatok nem jelentik az őket ért támadásokat. A leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű, queer és interszex (LMBTQI) közösség rendőrséggel kapcsolatos beállítódását a bizalomhiány jellemzi; az elmúlt években ugyanakkor a rendőrség semmilyen célzott kommunikációs lépést nem tett az LMBTQI közösség rendőrségbe vetett bizalmának növelése érdekében.

A homofób és transzfób gyűlölet-bűncselekmények elleni büntetőjogi fellépés jogszabályi keretei Magyarországon adottak; az online felület működtetésének eljárásjogi akadályai nincsenek, mivel a feljelentés megtétele nincs alakszerű szabályokhoz kötve, azt bárki, bármilyen módon megteheti. A bejelentések gyors feldolgozását biztosítandó a felületet a rendőrséghez érdemes bekötni.

A bejelentőfelület csökkentheti a homofób és transzfób gyűlölet-bűncselekmények látenciáját, és növelheti az LMBTQI emberek rendőrségbe vetett bizalmát. A bejelentőfelület ötletét mind a gyűlölet-bűncselekményekkel foglalkozó szakemberek, mind az LMBTQI közösség tagjai támogatták.

Bár a bejelentőfelület működtetése a rendőrség kifejezett együttműködése nélkül, a rendelkezésre álló kommunikációs csatornák használatával is megvalósítható, a rendszer működtetéséről a projektgazda civilszervezetnek és a rendőrségnek érdemes megállapodást kötnie. Ebben tisztázni lehet azokat a kérdéseket, amelyek a rendszer zökkenőmentes működtetéséhez szükségesek.

A PROJEKT BEMUTATÁSA //

Szervezetünk, a Háttér Társaság 2015 novemberétől két éven keresztül *UNI-FORM: Civil szervezetek és rendvédelmi szervek együttműködése az LMBT embereket érő gyűlölet-bűncselekmények és online gyűlöletbeszéd ellen* címmel nemzetközi projektet valósított meg az Európai Bizottság *Jogok, egyenlőség és polgárság* programja támogatásával (hivatkozási szám: JUST/2014/RRAC/AG/HATE/6723). 2016. április 29-én kelt levelében az országos rendőrfőkapitány a projektben történő rendőrségi részvételt támogatta.

A projektben Magyarországon kívül nyolc ország (Belgium, Egyesült Királyság, Észtország, Lettország, Litvánia, Málta, Portugália, Spanyolország) vett részt. A nemzetközi projekt fő eredménye egy olyan több országban is elérhető **online bejelentőfelület** (weboldal és okostelefonos alkalmazás), amely az LMBTQI vagy annak vélt személyek ellen elkövetett gyűlölet-bűncselekményekre és online gyűlöletbeszédre fókuszál, és lehetőséget teremt a területen dolgozó civilszervezetek és a rendőrség együttműködésére, mert a rajta keresztül megtett bejelentések mindkét félhez egy időben beérkezhetnek. A projektben résztvevő szervezetek négy országgal kibővülve 2017 novemberében pályázatot nyújtottak be az Európai Bizottsághoz a projekt folytatására, a bejelentőfelület széles körben történő megismertetésére.

A DOKUMENTUM CÉLJA //

Jelen dokumentum célja, hogy ismertesse azokat a korábbi, illetve a UNI-FORM projekt keretében létrehozott kutatási eredményeket, amelyek az online bejelentőfelület magyarországi szükségességét, illetve megvalósíthatóságát alátámasztják. A dokumentum összefoglalja az LMBTQI emberek terhére elkövetett gyűlölet-bűncselekmények elterjedtségére, illetve látenciájára vonatkozó korábbi kutatási eredményeket. Emellett ismertetjük a projekt keretében végzett interjú és online kérdőíves kutatás eredményeit, valamint a rendszer működésének jogi és intézményi környezetét.

A GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEK ELTERJEDTSÉGE //

Az elmúlt években több olyan kérdőíves kutatás folyt Magyarországon, amely a homofób és transzfób gyűlölet-bűncselekmények elterjedtségét vizsgálta. Az MTA Szociológiai Kutatóintézete és a Háttér Társaság 2010-ben folytatott nagymintás kérdőíves kutatást (n=1674) az LMBT emberek körében, amelynek egyik blokkja az erőszakos támadásokra vonatkozó tapasztalatokkal foglalkozott. A kutatás szerint a válaszadók 16%-a vált élete során szexuális irányultsága vagy nemi identitása miatt erőszak áldozatává, a transzneműek körében ez az arány 26%.¹ Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének 2012-es, LMBT emberek körében végzett kutatása szerint a magyar válaszadók (n=2267) 28%-a vált erőszak vagy fenyegetés áldozatává az azt megelőző öt évben; ezen támadások 59%-a az áldozat szexuális irányultsága vagy nemi identitása miatt következett be.² 2015-ben öt közép- és kelet-európai országban zajlott interjú és online kérdőíves kutatás a homofób és transzfób gyűlölet-bűncselekmények áldozatainak hatóságokkal kapcsolatos tapasztalatairól a *HateNoMore: A homofób és transzfób gyűlölet-bűncselekmény áldozatok szükségleteinek figyelembe vétele - a bűnüldöző szervek tudatosságának növelése* c. projekt keretében. A magyar válaszadók (n=168) 37%-a számolt be róla, hogy az elmúlt öt évben homofób vagy transzfób erőszak, illetve zaklatás áldozatává vált.³

A jelen projekt keretében 2016 augusztus-szeptemberében folytattunk online kérdőíves kutatást. A kérdőív kitöltésébe 1024-en kezdtek, a végső mintába 348 LMBTQI válaszadó került. A válaszadók 46%-a volt már tanúja vagy áldozata gyűlölet-bűncselekménynek valós vagy vélt szexuális irányultsága vagy nemi identitása miatt. Az áldozatok 92%-a számolt be verbális erőszakról (pl. sértés, megalmazás), 52%-a lelki erőszakról (pl. fenyegetés), fizikai erőszak pedig 20%-ukat érte. Az áldozatok 71%-át online és 89%-át offline közegben érte a támadás.

Egy több mint 150.000 válaszadó megkérdezésével 2010-ben felvett kutatás szerint a leszbikus, meleg és biszexuális emberek aránya a magyar népességben belül 4,8%.⁴ A fenti adatok alapján a közel

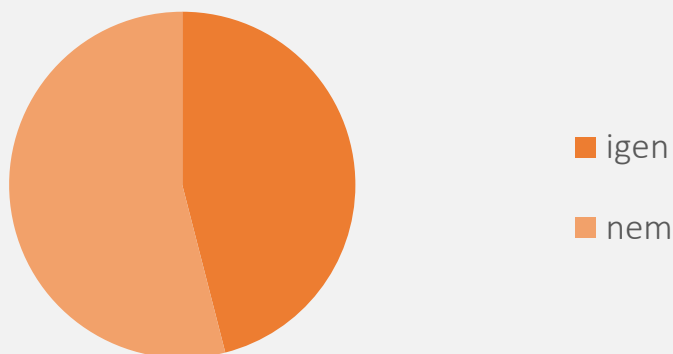
¹ Dombos Tamás *et al.* (2011). „Az LMBT emberek magyarországi helyzetének rövid áttekintése.” In Takács Judit (szerk.): *Homofóbia Magyarországon*. Budapest: L'Harmattan. 35-54.o. <http://mek.oszk.hu/10400/10446/10446.pdf>

² Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA) (2014) *EU LGBT survey – European Union lesbian, gay, bisexual and transgender survey – Main results*. <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/eu-lgbt-survey-european-union-lesbian-gay-bisexual-and-transgender-survey-main> Részletes adatok: <http://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/data-and-maps/survey-data-explorer-lgbt-survey-2012>.

³ Paul Iganski (2016) *Understanding the needs of persons who experience homophobic or transphobic violence or harassment the impact of hate crime*. http://hatenomore.net/publ/06-summary-en/06-summary_EN.pdf Részletes adatok: Paulina Górska *et al.* (2015) *Hate No More Quantitative study report*.

⁴ *Az ország szexuális helyzete*. Közzé nem tett adat, az adatfájl elérhető a Háttér Archívumban. Bővebb információ: <http://www.paraterapia.hu/szexuális.html>

Volt-e valaha tanúja vagy áldozata a (vélt) szexuális irányultsága és / vagy nemi identitása miatti gyűlölet-bűncselekménynek?

A LÁTENCIA PROBLÉMÁJA, AZ ALULJELENTETTSÉG OKAI //

A fenti kutatásokban szereplő 16-46%-os elterjedtséggel szemben a hivatalos statisztikák évente mindössze néhány tucatnyi gyűlölet-bűncselekményt regisztrálnak, ide értve valamennyi társadalmi csoport elleni támadást.⁵ A számok közötti jelentős eltérések részben az alacsony bejelentési hajlandóságból (látencia) részben pedig a bűncselekmények helytelen minősítéséből (alulminősítés) adódnak.⁶

Az MTA-Háttér 2010-es kutatás szerint a homofób vagy transzfób támadás áldozatává vált válaszadóknak mindössze 15%-a tett hivatalos bejelentést. Ez az arány a FRA 2012-es kutatásában 10%, a HateNoMore kutatásban 17% volt.

A jelen projekt keretében végzett online kutatás szerint az áldozatoknak kevesebb mint 10%-a tett bejelentést az általa elszenvedett vagy tanúként tapasztalt bűncselekmény(ek)ről, 90%-uk nem jelentette a történeteket. A bejelentést tevők 60%-a szerint nem volt egyszerű bejelentést tenni: indoklásuk szerint a folyamat túl sok lépésből állt, sokszor el kellett mondaniuk, mi történt, és az ügyükkel foglalkozó szakember nem volt képzett LMBT ügyekben. Ahogyan egyikük megjegyezte: „Többször fordultam már a hatósághoz, de mindig engem vettek górcső alá és aláztak meg, pedig mindent elmondtam őszintén.”

A bejelentést tevők 93%-a nem volt elégedett az eredménnyel: indokaik között szerepelt többek között, hogy annak nem lett eredménye, illetve a hatóságok a nyomozás során figyelmen kívül hagyták a motivációt, az elkövetőt nem ítélték el, vagy túl enyhe büntetést kapott. A bejelentést nem tevők legtöbbször (40%) attól tartott, hogy nem vennék komolyan a bejelentést, illetve hogy nem lenne eredménye (49%). Sokan a rendőrség negatív reakciójától tartottak (35%), míg mások félték az előbújástól (27%).

A látencia problémájával a gyűlölet-bűncselekményekkel foglalkozó szakemberek is tisztában vannak. Az FRA 2013-2014-ben 263 gyűlölet-bűncselekménnyel foglalkozó szakemberrel, rendőrrel,

⁵ ENYÜBS. <http://bsr.bm.hu>

⁶ Az alulminősítésről és más jogalkalmazási problémákról: Gyűlölet-bűncselekmények Elleni Munkacsoport (2014): *Jogalkalmazási problémák a gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos eljárásokban*. http://gyuloletellen.hu/sites/default/files/ejk_esetosszefoglalo.pdf

ügyészekkel, bírakkal, áldozatsegítőkkal (köztük 10 magyar szakemberrel) folytatott interjúk kutatást. A szakemberek 68%-a szerint a gyűlölet-bűncselekmények áldozatainak nehezebb vagy jelentősen nehezebb bejelentést tenni az állami szervek felé más bűncselekmények áldozataihoz képest.⁷

Ezeket az eredményeket jelen kutatásunk is megerősítette: a gyűlölet-bűncselekményekkel kifejezetten foglalkozó interjúalanyaik beszámoltak az aluljelentettségéről: „A civil szervezetek jelzik, hogy nagy a látencia”; „szakmai tapasztalataim alapján biztos vagyok benne, hogy van látencia.” A látencia okaként a felvállalás hiányát, a kisebbségi érzést, a nyilvánosságtól való félelmet, az ismételt traumatizálódást és a rendőrséggel szembeni – alapos vagy alaptalan – bizalmatlanságot vagy információhiányt, a hosszú hivatalos eljárástól való félelmet jelölték meg.

A homofób és transzfób gyűlölet-bűncselekmények Magyarországon jelentős társadalmi problémát jelentenek, ugyanakkor a bűncselekményeknek csak töredéke esetén indul büntetőeljárás, mivel az áldozatok nem jelentik az őket ért támadásokat.

A BIZALOMHIÁNY //

A fent idézett kutatások a látencia leggyakoribb okaként a rendőrségbe vetett bizalom alacsony szintjét jelölik meg (a rendőrség nem venné komolyan a bejelentést, az eljárásnak nem lenne eredménye, a rendőrség negatívan reagálna). Az MTA Szociológiai Kutatóintézetének 2007-es kutatása (n=1122) szerint bár az LMBT emberek általában is kevésbé bíznak a társadalmi intézményekben, mint a teljes magyar lakosság, az eltérés éppen a rendőrség vonatkozásában a legnagyobb (0-6 skálán teljes minta: 5,13, LMBT minta: 4,05).⁸

Ezt a 2015-ben folytatott HateNoMore kutatás is megerősítette: míg a teljes népesség 53%-a inkább nem, vagy egyáltalán nem bíz a rendőrségben, ez az arány a kutatásban résztvevő LMBT válaszadók körében 67%. Ez a szám az ügyészség esetében hasonló (67%), a bíróság esetében jóval alacsonyabb volt (53%). A válaszadók mindössze 7%-a szerint megfelelőek a rendőrök ismeretei a homofób és transzfób gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatban, 65%-uk szerint a rendőrök nagyfokú homofóbiát és / vagy transzfóbiát tanúsítanak. Mivel a magyar rendőrség LMBTQI emberekkel kapcsolatos attitűdjéről nem áll rendelkezésre kutatási adat, nehéz megítélni, hogy e félelmek valós tapasztalatokból, vagy megalapozatlan félelmekből táplálkoznak. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy még ha a rendőrség előítéletes beállítottságával kapcsolatos félelmek alaptalanok is, az LMBTQI emberekben ez a kép él a rendőrségről, és magatartásukat ehhez fogják igazítani. Az elmúlt években a rendőrség semmilyen célzott kommunikációs lépést nem tett az LMBTQI közösség bizalmának növelése, az esetlegesen alaptalan félelmek elosztatása érdekében.

A jelen projekt keretében áldozatokkal is készítettünk interjúkat, tapasztalataik a rendőrség kapcsán igen eltérőek voltak: többen kifejezetten távolságtartó magatartásról számoltak be: „Kihívtam a rendőröket, de azt mondták, ilyen esetben be kell mennem. Tartózkodó volt a telefonos.” Más esetben lebeszéltek a bejelentőt az eljárásról: „Kijöttek, de azt mondták, amíg nem üt ki a fogam, vagy nem folyik vér, addig ők nem tudnak csinálni semmit, és nincs is értelme az eljárásnak, pedig látszott

⁷ Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA) (2016) *Ensuring justice for hate crime victims: professional perspectives*. http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2016-justice-hate_crime-victims_en.pdf

⁸ Takács Judit et al. (2007) *A leszbikus, meleg, biszexuális és transznemű (LMBT) emberek társadalmi kirekesztettségé Magyarországon*. <http://mek.oszk.hu/06600/06640/06640.pdf>

a sérülés.” Egy áldozat teljes közönyt említett a rendőrség munkájával kapcsolatosan. „És ami megmaradt az egészből, hogy akkor borzasztó félvállról vették az egészet. Nagyon csalódott voltam.”

Voltak ugyanakkor olyanok is, akik kifejezetten pozitív tapasztalatokról számoltak be: „Miután megindult a nyomozás, tisztességesen, bizalomgerjesztően, megértően viszonyultak hozzám”, „többet tudott a témáról, mint az átlag nyomozó”, „a hölgy harmincas volt, kedves, együttérző és empatikus. Kompetens. Nem volt jelentősége, hogy LMBT személy vagyok, bűntényként, professzionálisan kezelte az ügyet.”

A tapasztalatokat alaposabban megvizsgálva kiderül, hogy míg a negatív tapasztalatok elsősorban a járőri-panaszfelvevői állomány kapcsán, a pozitív tapasztalatok a speciálisan felkészített, gyűlölet-bűncselekményekre „szakosodott” nyomozók kapcsán voltak megfigyelhetőek. A járőri-panaszfelvevői állomány oktatása mellett az áldozatok tapasztalatai jelentősen javíthatóak lennének, ha közvetlenül csak az erre speciálisan felkészített rendőrrel kerülnének kapcsolatba, amelyre az online bejelentőfelület lehetőséget teremt, hiszen az online bejelentés alapján a sértett meghallgatását már végezheti a speciálisan felkészített nyomozó.

Az LMBTQI közösség rendőrséggel kapcsolatos beállítódását a bizalomhiány jellemzi; az elmúlt években ugyanakkor a rendőrség semmilyen célzott kommunikációs lépést nem tett az LMBTQI közösség rendőrségbe vetett bizalmának növelése érdekében.

JOGSZABÁLYI HÁTTÉR //

Magyarországon a homofób és transzfób gyűlölet-bűncselekmények büntetőjogi üldözésének jogszabályi keretei adottak, hiszen a 2013. július 1-jén hatályba lépett Büntető Törvénykönyv⁹ mind a gyűlölet-bűncselekmények (216. §, közösség tagja elleni erőszak), mind a gyűlöletbeszéd (332. §, közösség elleni uszítás) tényállásában külön is nevesíti a szexuális irányultságon és a nemi identitáson alapuló csoportok elleni elkövetést.

Anyagi jog

A magyar anyagi jogban kifejezetten gyűlölet-bűncselekménynek nevezett tényállás nincs, ugyanakkor a Büntető Törvénykönyv ismer olyan tényállásokat, amelyek közvetlenül vagy közvetve büntetni rendelik az előítéletes indokból elkövetett cselekményeket. Az online gyűlöletbeszéd egyes eseteit szintén szankcionálja a Btk.

A releváns tényállások két csoportra oszthatók: az egyik a *sui generis* tényállások csoportja, amely a motívumot és a célzatot kifejezett módon tartalmazó bűncselekmény-leírásaként létezik. A bűncselekmények meghatározásának másik típusa alapesetben nem utal külön az indítékra, de a minősítő körülmények között szerepel az aljas indok, amelybe beleértendő a meghatározott társadalmi helyzethez való tartozás miatti előítélet mint motiváció is.¹⁰

Ezek alapján az alábbi Btk. tényállásokat tekinthetjük LMBTQI relevanciájú gyűlölet-bűncselekményeknek:

⁹ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről, Btk.

¹⁰ BH 1995.261

Közvetlenül, a szexuális irányultságot és a nemi identitást is nevesítve, *sui generis* tényállásként:

- közösség tagja elleni erőszak (Btk. 216. §)
- közösség elleni uszítás (Btk. 332. §)

Közvetve, az aljas indok mint minősítő körülmény említésével:

- minősítő körülményként az aljas indok nevesítése: emberölés (Btk. 160. §), testi sértés (Btk. 164. §), személyi szabadság megsértése (Btk. 194. §), rágalmazás (Btk. 226. §), jogellenes fogvatartás (Btk. 304. §), alárendelt megsértése (Btk. 449. §).

Az említett tényállásokon kívül más bűncselekményeknél is figyelembe vehető a célzat és motívum (indíték), mivel az az elkövetési mód, amit a törvény az egyes bűncselekményeknél minősítő körülményként értékel, más bűncselekményeknél általában súlyosító körülmény.¹¹

Eljárási jog

A projekt megvalósítása szempontjából kiemelkedő jelentősége van az eljárásjognak, különösen az eljárás megindulása kapcsán, mert a bejelentőfelületről a hatóságokhoz beérkező bejelentéseknek eljárásjogi hatásuk lehet; másrészt az eljárásjogi anomáliák hozzájárulhatnak a látenciához is.

Az officialitás elve alapján a bíróságnak, az ügyésznek és a nyomozó hatóságnak kötelessége, hogy a büntetőeljárás törvényben¹² megállapított feltételek esetén a büntetőeljárást megindítsa, illetőleg az eljárást lefolytassa; a bűncselekmények tehát hivatalból üldözendők (Be. 6. §).

A nyomozás az ügyésznek vagy a nyomozó hatóságnak hivatali hatáskörében, valamint a nyomozó hatóság tagjának hivatali minőségében tudomására jutott adatok alapján vagy feljelentésre indul meg (Be. 170. § (1)). Nyomozást az ügyész vagy a nyomozó hatóság rendel el, és erről feljegyzést készít; a feljegyzésből ki kell tűnnie, hogy milyen bűncselekmény miatt és mikor indítottak nyomozást (Be. 170. § (2)). A távbeszélőn vagy más technikai eszközzel történt feljelentés esetén is így kell eljárni (Be. 172. § (4)).

Bűncselekmény miatt bárki tehet feljelentést (nemcsak a sértett), akár anonim módon is (Be. 171. § (1)). Az anonimitás ténye ugyanakkor megnehezítheti a nyomozást. Egyes bűncselekmények esetén csak az arra jogosulttól (jellemzően: a sértettől) származó magánindítvány esetén indítható büntetőeljárás (Be. 173. §), ugyanakkor a fent említett tényállások egyike sem magánindítványra üldözendő. A feljelentést rendszerint az ügyésznél vagy a nyomozó hatóságnál kell írásban vagy szóban megtenni. A feljelentést nyomban nyilvántartásba kell venni (Be. 172. § (1)). Ha a feljelentést nem a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező ügyésznél, illetve nyomozó hatóságnál tették, a feljelentést ez is köteles átvenni, ill. jegyzőkönyvbe foglalni, és az eljárásra jogosultnak megküldeni (Be. 172. § (3)). Ha a feljelentés alapján a nyomozás elrendeléséről, illetőleg a feljelentés elutasításáról megnyugtatóan nem lehet állást foglalni, a feljelentés kiegészítésének van helye (Be. 172/A. §).

Az eljárásjogi szabályozás értelmében a bűncselekmény feljelentése vagy bejelentése nincs alakoszerű szabályokhoz kötve, azt bárki, bármilyen módon megteheti, a nyomozó hatóság pedig bármilyen feljelentés vagy bejelentés alapján köteles nyomozni, ha bűncselekmény alapos gyanúja forog fenn.

¹¹ 56. BK vélemény a büntetés kiszabás során értékelhető tényezőkről

¹² 1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról, Be.

ONLINE BEJELENTŐFELÜLETEK //

Bár a jogszabályi feltételei adottak, Magyarországon sem általában bűncselekmények, sem pedig kifejezetten gyűlölet-bűncselekmények hivatalos bejelentésére szolgáló online felület nem létezik. Több civil szervezet működtet gyűlölet-bűncselekmények bejelentésére szolgáló felületet (Háttér Társaság: <http://www.jelentsd-a-homofobiat.hu>, Tett és Védelem Alapítvány: <http://tev.hu/jogsegely/#online-bejelent>, Ebony Afrikai Egyesület: <http://www.egyutta.gyulotellen.hu/jelentsd-a-gyulotet>), gyűlöletbeszéd bejelentésére pedig a Főszerkesztők Fóruma Egyesület, a Magyar Lapkiadók Egyesülete és a Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete által működtetett platform (<http://www.korrektor.hu>) is alkalmas. Ezek a felületek azonban nem rendelkeznek közvetlen kapcsolattal a hatóságok felé, a működtető civil szervezet felelőssége a bejelentések továbbítása. Ez több problémát felvet: egyrészt a működtető civil szervezetek belátására van bízva, hogy mely ügyekben továbbítják a bejelentést, így nem minden eset jut el a hatóságokhoz; másrészt a továbbítás időt vesz igénybe, ami a sikeres nyomozás érdekeit sértheti; harmadrészt a szervezetek kapacitáshiánya esetén a bejelentések továbbítása elakadhat.

Az állami szervek ugyanakkor Magyarországon is egyre inkább fontosnak tartják az online bejelentés lehetőségét. Online bejelentőfelületet működtet például Alapvető Jogok Biztosának Hivatala (AJBH, <http://www.ajbh.hu/forduljon-a-biztoshoz>), az Egyenlő Bánásmód Hatóság (EBH, <http://www.egyenlobanasmod.hu/article/view/panaszbejelentés>), a Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság (NMHH, <http://nmhh.hu/internethotline>) és a Független Rendészeti Panasztestület is (FRP, http://www.repate.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=48&Itemid=158). Az egyes bejelentőfelületek működés módja jelentősen eltér: van, amelyik felület ügyfélkapun keresztül történő azonosításhoz kötött (EBH); van, ahol a bejelentést később írásban meg kell erősíteni (FRP); de olyan is, amelyik a teljes anonimitást biztosítja (AJBH).

A gyűlölet-bűncselekmények bejelentésére más országokban már léteznek online felületek, ilyen például az Egyesület Királyságban nagy sikerrel alkalmazott TrueVision weboldal (<http://www.report-it.org.uk>).

A gyűlölet-bűncselekmények hivatalos bejelentésére jelenleg nincs online felület, ugyanakkor mind a civil szervezetek, mind pedig más állami szervek sikerrel működtetnek online bejelentőfelületeket.

SZERVEZETI KÉRDÉSEK //

Bár feljelentést bármely hatóságnál, illetve bíróságnál lehet tenni, a Be. az ügyésznél vagy a nyomozó hatóságnál tett feljelentést preferálja (Be. 172. § (1)). Tekintettel arra, hogy a nyomozati lépéseket mindenképp a rendőrség fogja megtenni, a nyomozás mielőbbi megindulása és az elsődleges nyomozati lépések megtétele érdekében a bejelentést a rendőrséghez érdemes becsatornázni.

A rendőrség tudomására jutott bejelentések jogszerű, szakszerű kezelése, a szolgálati feladatot el látó állomány irányítása és munkájának összehangolása, a megyei főkapitányságok külön osztályaként vagy főosztályaként működő ún. tevékenység-irányítási központok¹³ (TIK) feladata. Országos

¹³ 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás 1. pont c) alpontja.

szinten a TIK feladatát az ORFK Főügyelet látja el. A TIK állandó ügyeleti szolgálati formában működik, így a nap 24 órájában képes a beérkező bejelentések feldolgozására. Mind a TIK, mind az ORFK Főügyelet rendelkezik nyilvános email címmel.

Fontos megjegyezni, hogy a segélyhívások fogadására jelenleg csak telefonon keresztül van lehetőség. A bejelentőfelületen egyértelművé kell tenni, hogy a bejelentés nem minősül segélyhívásnak, vészhelyzet esetén a 112-es, európai szabványos, ingyenesen hívható telefonszámot kell hívni.¹⁴

A közösség tagja elleni erőszak nyomozása a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok hatáskörébe tartozik.¹⁵ A nyomozások szakirányítására 2012-ban a rendőrség külön szakvonalat hozott létre. A szakvonalt munkáját egy országos koordinátor fogja össze; a helyi szakirányítói feladatokat pedig a megyei főkapitányságokon dolgozó 1-2 fő szakvonaltartó látja el. A szakvonalt tagjai rendszeres, a gyűlölet-bűncselekményekkel nyomozásával és az áldozatokkal való bánásmóddal kapcsolatos továbbképzésben részesülnek. A bejelentéseket érdemes a szakvonalt országos koordinátorának, illetve a helyi szakvonaltartónak is továbbítani.

A bejelentőfelületet a rendőrségre érdemes bekötni, olyan szervezeti egységhez, amely biztosítani tudja a bejelentés megfelelő időn belüli feldolgozását, továbbítását. A bejelentéseket a gyűlölet-bűncselekmény szakvonaltnak is érdemes továbbítani.

A BEJELENTŐFELÜLET FOGADTATÁSA //

A projekt keretében megvalósított kutatás során mind a szakemberek, mind pedig az LMBTQI közösség tagjainak véleményét kikértük arról, hogy egy online bejelentőfelület véleményük szerint hasznos lenne-e, segítené-e a gyűlölet-bűncselekmények látenciájának csökkentését.

Az online kérdőív válaszadóinak elsöprő többsége, 87%-a használna egy a hatóságokhoz bekötött weboldalt vagy alkalmazást a gyűlölet-bűncselekmények jelentésére, ha lenne ilyen. Aki nem használna ilyen weboldalt vagy alkalmazást, az elsősorban adatvédelmi aggályokról számolt be (38%). „Nagyon jó kezdeményezés, örülök neki.” „Úgy hiszem, ha ez az alkalmazás tényleg jól fog működni, akkor kevesebb ilyen eset történik majd a jövőben”. „Hasznos alkalmazás lenne okostelefonon, táblagépen.”

A szakemberek a gyűlölet-bűncselekmények elleni fellépés kapcsán elsősorban a rendőri szervek kompetenciájának növelését (speciálisan felkészített nyomozók, külön szervezeti egység felállítása, mélyebb ismeretek az alapképzés során, célzott továbbképzések) tartják kiemelten fontosnak, ugyanakkor az online bejelentőfelületet is jó ötletnek tartják. Az adott rendőri egységek - a válaszadók egyöntetű nézete szerint - professzionálisan kezelnék a nagyobb számú bejelentést is, fel vannak készülve ezek fogadására, kockázatokat nem látnak. Többen hangsúlyozták, hogy a bejelentéseknek közvetlen a rendőrséghez kell eljutniuk, ne legyenek közbülső szereplők, akik lelassíthatják az eljárást.

¹⁴ A segélyhívásokat fogadó szerv hatásköréről, feladatairól, továbbá feladatai ellátásának részletes szabályairól szóló 361/2013. (X. 11.) Korm. rendelet, és az annak végrehajtását célzó 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyeletei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről.

¹⁵ 25/2013. (VI. 24.) BM rendelet a Rendőrség nyomozó hatóságainak hatásköréről és illetékességéről, 2. §. és 1. sz. melléklet 13. pontja.

Ha áldozata vagy tanúja lenne egy gyűlölet-bűncselekménynek, és lenne egy olyan weboldal, illetve okostelefonra írt alkalmazás, amelyen át jelentheti a történeteket úgy, hogy ezt a hatóságok is megkapják, Ön szerint használná?

Az online kérdőív válaszadói közül 138-an részletesen is kifejtették, mit várnak egy ilyen alkalmazástól:

- mindenki számára, többféle platformon is elérhető legyen;
- a gyűlölet-bűncselekményt jelentőnek legyen lehetősége egy személlyel is beszélni, bizonytalanság esetén tanácsot kérni, illetve gorsgombbal hívni a 112-es segélyhívó számot;
- a bejelentés fogadásáról a bejelentő kapjon visszajelzést;
- a weboldal/alkalmazás tartalmazzon információt a gyűlöletbűncselekmény-fajtákról és a gyűlöletbeszédről;
- a bejelentést tevők kapjanak egyszerű, pontos és közérthető leírást a feljelentésről és az eljárás további menetéről, illetve arról, hogy hová fordulhatnak segítségért;
- csatolt hangrögzítő alkalmazás könnyítse meg a későbbi bizonyítást;
- rögzítse a GPS-koordinátákat (ez megkönnyíti a segítségnyújtást és a bizonyítást is);
- lehessen névtelen bejelentést tenni;
- legyen könnyen kezelhető, átlátható;
- a rendőrség mellett a Háttér Társasághoz is fusson be a bejelentés;
- a weboldal/alkalmazás legyen megfelelően hirdetve;
- legyen egy közösségi oldal, ahol ezekről az esetekről számolhatnak be a felhasználók, ezzel segítve egymást és ugyanakkor a hatóságok érzékenyítését is.

A HÁTTÉR TÁRSASÁGRÓL //

A Háttér Társaság Magyarország legnagyobb és legrégebb jelenleg is működő lesbikus, meleg, biszexuális, transznemű, queer és interszex (LMBTQI) civil szervezete. Célunk a szakmai és politikai közvélemény, valamint a tágabb társadalom figyelmének felhívása az LMBTQI emberek problémáira; az őket segítő szolgáltatások működtetése; az LMBTQI emberek társadalmi helyzetének, szükségleteinek megismerése; ezen szempontok érvényesítése a közszolgáltatásokban; az LMBTQI emberek jogainak védelme, hátrányos megkülönböztetésük elleni fellépés; jóllétük, egészségtudatosságuk növelése; az LMBTQI közösségek önszerveződésének támogatása, kultúrájuk ápolása, megismertetése.

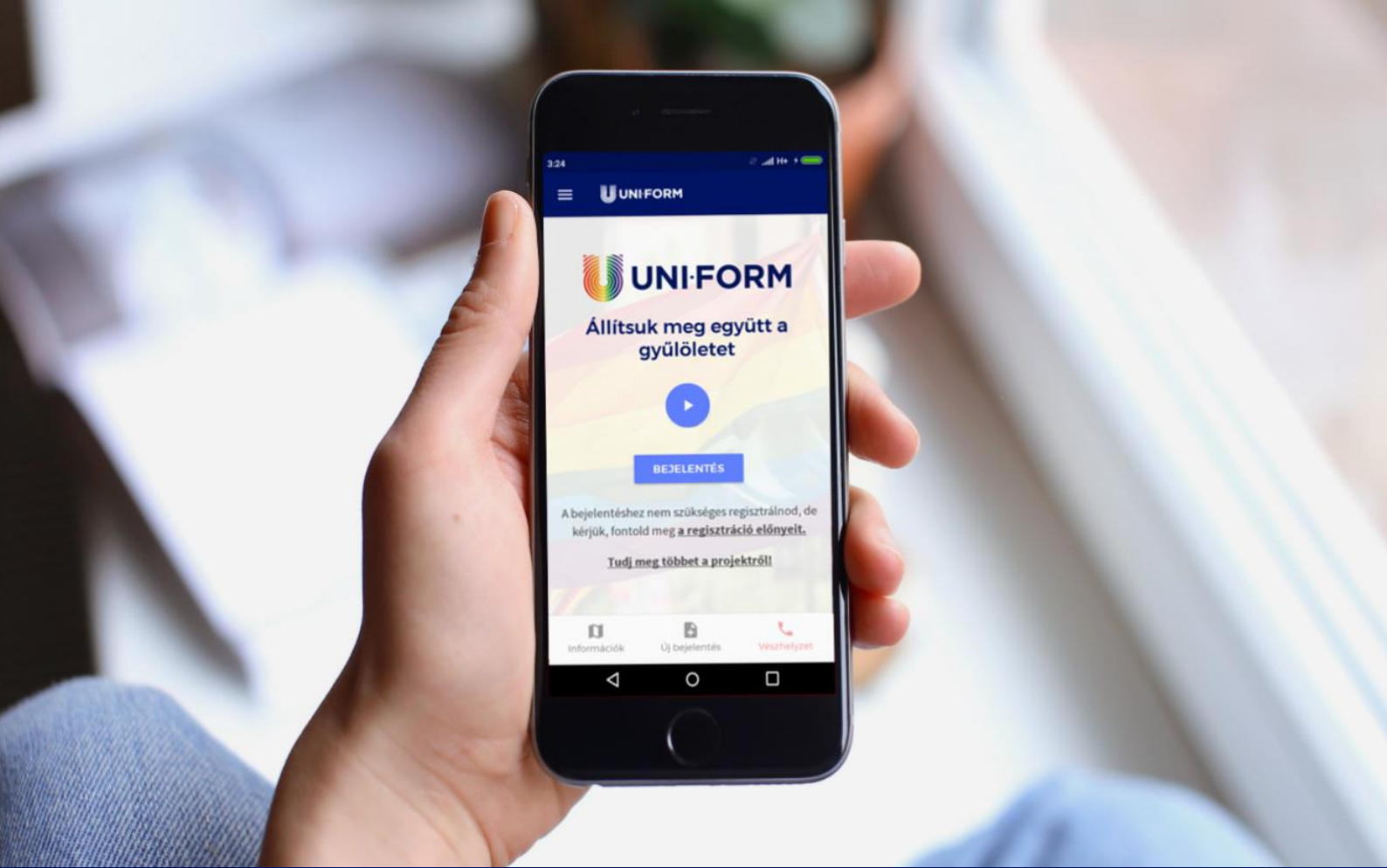
Az egyesület főbb tevékenységei:

- információs és lelkesítő szolgálat,
- személyes segítő szolgálat,
- jogsegélyszolgálat,
- HIV/AIDS megelőzési program,
- archívum és könyvtár.

Egyesületünk jogsegélyszolgálatát 2000-ben indult, ingyenes jogi képviseletet nyújt a hátrányos megkülönböztetés, zaklatás és erőszak áldozatai számára, valamint jogi tanácsadást minden olyan kérdésben, ahol az érintett szexuális irányultságának vagy nemi identitásának jelentősége lehet. 2016 óta jogsegélyszolgálatunk az Igazságügyi Minisztériummal kötött szerződés alapján az állami Jogi Segítségnyújtó Szolgálat keretében is nyújtja szolgáltatásait.

Munkánk során kiemelt figyelmet fordítunk a jogalkalmazó szervekkel, így többek között a rendőrséggel való szakmai partnerség kialakítására. 2012-ben alapítói voltunk az azóta is aktívan működő, e területen dolgozó civilszervezeteket és szakembereket összefogó Gyűlölet-bűncselekmények Elleni Munkacsoportnak. A hálózat stratégiai céljai közt szerepel a jogi és intézményi keretek fejlesztése, a bejelentési hajlandóság növelése és a gyűlölet-bűncselekményeket elítélő társadalmi közeg kialakítása. Főbb tevékenységei: jogszabályvélemények és javaslatok benyújtása; együttműködés a rendőrséggel; tréningek tartása; szakmai konferenciák szervezése, publikációk megjelentetése; jelentések készítése nemzetközi szervezetek (ENSZ UPR, EBESZ) részére.

Az LMBTQI embereket megcélzó szolgáltatásaink mellett az egyesület elkötelezett az LMBTQI emberekkel kapcsolatba kerülő szakemberek ismereteinek és kompetenciáinak bővítése iránt is. 2010-ben a Szociális és Munkaügyi Minisztérium felkérésére LMBT érzékenyítő képzési anyagot dolgoztunk ki, illetve pilotképzést valósítottunk meg az EU Progress Programja keretében többek között rendőrök (16 fő) számára is. 2013-ban kétnapos képzéseket szerveztünk az újonnan létrehozott gyűlölet-bűncselekmények elleni szakvonal tagjai és fővárosi rendőri vezetők számára (27 fő). 2015 tavaszán egyesületünk trénera részt vett az Európai Roma Rendvédelmi Bajtársi Egyesület által 60 fő közrendvédelmi rendőr részére szervezett képzés megtartásában; 2016 márciusában 43 fő Csongrád, ill. Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rendőr számára tartottunk képzést a Magyar Helsinki Bizottság megbízásából. 2017-ben 50 fő Győr-Moson-Sopron, Baranya és Hajdú-Bihar megyei rendőr, valamint a Nemzeti Községi Egység 80 hallgatója számára tartottunk képzéseket a HateNoMore c. projektünk keretében. Egyesületünk munkatársa 2015 óta rendszeresen részt vesz rendőri vezetők képzésében a Nemzetközi Rendészeti Akadémián (ILEA).

3:24

UNI-FORM

UNI-FORM

Állítsuk meg együtt a
gyűlöletet

BEJELENTÉS

A bejelentéshez nem szükséges regisztrálnod, de
kérjük, fontold meg a regisztráció előnyeit.

[Tudj meg többet a projektről](#)

Információk

Új bejelentés

Vészhelyzet

